

DELAVSKA UNIVERZA
DOMŽALE
61230 DOMŽALE

TOSAMA

Glasilo
izhaja od
meseca
oktobra
1965

Št. 7
julij
1987

Število
izvodov
1400

Leto
izdavanja
XXII

GLASILO DELAVCEV TOSAME

Pismo iz nabiralnika

Koliko je vredno človeško življenje?

Tosamovci nimamo premakljivega delovnega časa in tako zapuščamo tovarno masovno ob 14.00 uri (22.00 uri). Avtomobilisti manevrirajo s svojimi vozili po parkirišču, kolesarji in pešci pa se v gručah postavljamo ob rob cestišča. Čakamo najbolj pogumnega, ki bo preizkusil potrpežljivost voznikov in zavore mimovozečih vozil. Le tako nam je omogočen prehod čez cesto. Ob tem pride do najrazličnejših situacij, grozljivega plesa po cestišču in umikanj. Malo smo krivi sami, malo nepotrpežljivi vozniki, kdo pa bo kriv takrat, ko bo tudi na tem mestu cesta zahtevala svoj krvni davek?!

CPP in prometni režim že nista tako toga, da v skladu z njima ne bi mogli najti rešitve dejanskih razmer.

Ne bom se spuščala v strokovnost problema, pozivam pa odgovorne, naj pomislijo kdaj tudi na to, kaj se dogaja z delavci, ko končajo 8 urni delavnik, vsaj tik pred vrati Tosame.

Neveš koliko je vredno človeško življenje, dokler ga ne izgubi kdo iz tvoje bližine, sodelavec, prijatelj ali pa kdo od nas sam.

TOSAMOVKA

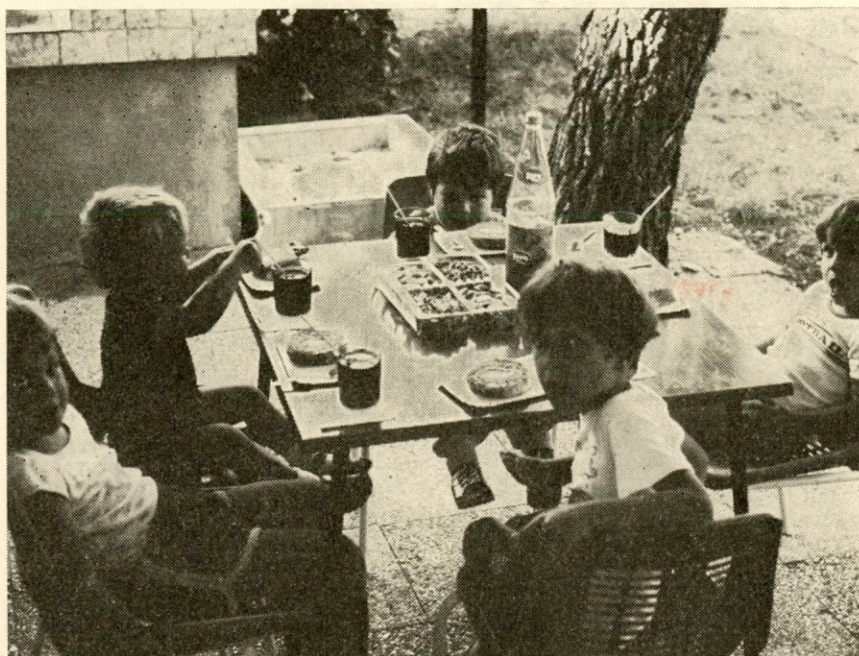
Tosamovci na dopustu

**Junij
v Vrsarju**

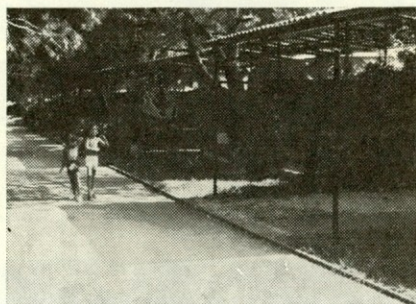

Lahko mi verjamete, da je tudi v pred sezono lepo letovati. Junij letos ni bil sicer preveč lep; a kakšen dan se je dalo prav prijetno posončiti in namočiti v morju. Dež je od časa do časa spremenil poti v blatne luže, ki pa so izginile, čim je posijalo sonce.

Slabo vreme smo zato Tosamovci izkoristili za medsebojno spoznavanje, saj smo se večinoma poznali le na videz. Sploh pa pri spoznavanju niso imeli težav otroci, ki so hitro našli skupen jezik. Če bo priložnost, bomo v juniju še šli na morje!!

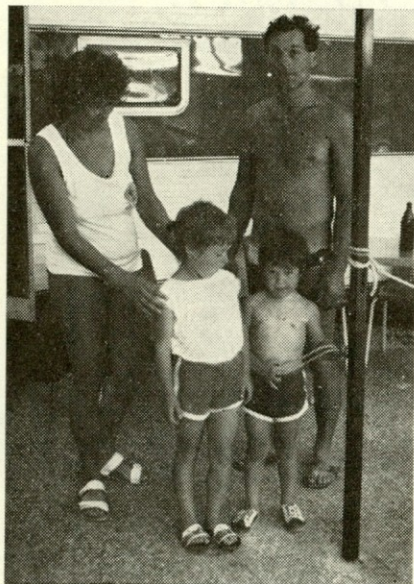

Otroci hitro najdejo skupni jezik

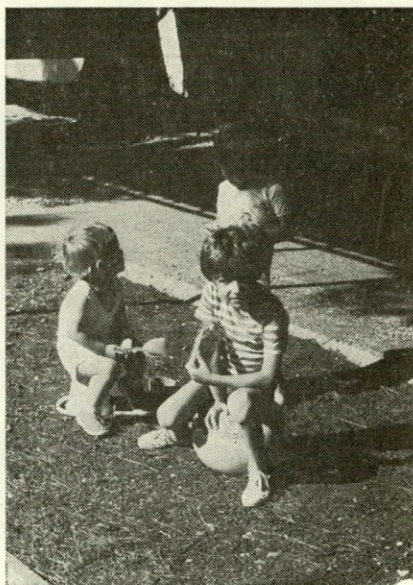

Vrsta naših prikolic

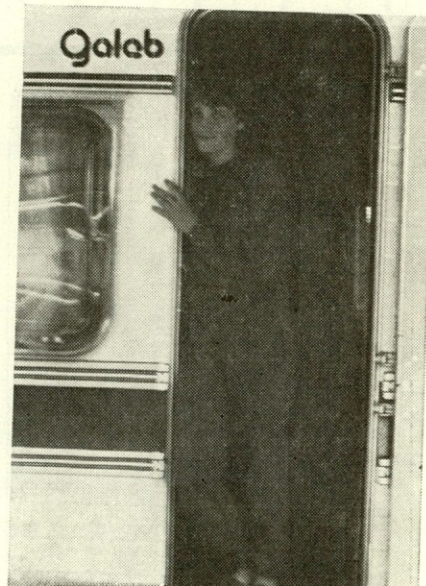
Prvi letovalni teden od 16. do 26. junija je v Vrsarju hitro minil. Prikolice so bile lepo urejene, nekaj težav je bilo le z elektriko, a so nam fantje s servisa priskočili na pomoč.

Družina Lajevec

Počitek po »delu«

Hladno dopoldne v trenerki

Razvoj

SUPERABSORBENT - zelo vodovpojna snov

Izboljšanje vpojnosti pleníc, vložkov in podobnih izdelkov z uporabo zelo vodo pojnih snovi.

Pred več leti so naši tržniki na zahodno evropskem tržišču ugotovili, da izdelovalci sanitetnih strojev, surovin in izdelkov zelo poudarjajo pomen uporabe zelo vodovpojnih snovi — tako superabsorbentov.

Naziv superabsorbent moramo razumeti kot čisti komercialni naziv. Bolj resen in natančen izraz bi bil (visoko vpojni) hidrogel ali hidrogelifer. Izraz kaže kemijskofizikalno lastnost snovi, to je tvorbo gela ob navzočnosti vodnih tekočin.

Danes je očitno, da ni prišlo do množične uporabe teh snovi pri izdelavi izdelkov, ki vpijajo izločene telesne tekočine. Zato so izdelki za enkratno uporabo, kot so plenice za otroke in odrasle, razni higienski vložki, posteljne predloge, blazinice in podobni izdelki, še vedno narejeni pretežno brez uporabe tega izdelka kemične industrije.

V razvitem svetu je očitno vračanje k naravnim snovem zaradi onesnaževanja okolja, ki zastruplja človeka. Kljub takemu razvoju dogodkov, pa veliko izdelovalcev vpojnih higienskih izdelkov za enkratno uporabo nudi svojim kupcem tako imenovane tanke ali ekstra plenice, vložke predloge in druge izdelke, ki vsebujejo manjše količine absorbenta (0,5 — 6 %), s komercialnim imenom superabsorben.

V zadnjih 10 letih je namreč prišlo na tržišče več kot 40 različnih vrst superabsorbentov, ki so v veliki meri izboljšali pomanjkljivosti prvih superabsorbentov, sestavljenih v pretežni količini iz karboksimitil celuloze, ki jo v TOSAMI poznamo po trgovskem imenu LUCELA.

Prvi izdelki, ki so vsebovali cca 60 % LUCELA so bili zaradi neizregistriranih kemikalij agresivni — poškodovali so kožo. Nasledniki z drugačno kemijsko sestavo te napake niso imeli.

Tosama kot največji jugoslovanski izdelovalec vložkov in pleníc je že večkrat v razvojni načrt vključila uporabo superabsorbentov, vendar do realizacije ni prišlo. V letošnjem letu ni predvidena uvedba te snovi v naše higienske izdelke. Ker ga konkurenca uporablja, bo treba čimprej določiti našo strategijo do te snovi.

Katere so torej glavne prednosti uporabe zelo vpojnih snovi?

- 1.) Superabsorbent vpije tekočino tako, da tudi pri močnem stiskanju odda samo manjši del vpite vode, saj je voda kemijsko vezana — se absorbira. Puhasta celuloza, ki jo sedaj uporabljamo kot najvažnejšo vpojno snov, pri stiskanju izcedi veliko tekočine, ker je voda fizikalno vezana — se absorbira. Kemijsko strokovno je mehanizem vpivanja pri superabsorbentu naslednji: Karboksilne skupine polimera se vežejo z vodo ali vodno

raztopino, če pridejo v stik z njo. Skupine delno disociirajo v negativno nabite karbonske ione. V takem stanju vsebuje polimerna veriga veliko število enako nabitih skupin ionov, ki se seveda odbijajo. Zato postane polimerna veriga bolj voluminozna, (veriga je zveržena in ne več ravna) ter se tako poveča njena nagnjenost povečane ga vpijanja vodnih tekočin. Ta proces bi normalno vodil v popolni razkroj polimera. Vendar zaradi rahlih prečnih povezav polimernih verig nastane gel, ne pa raztopina. Voda je čvrsto vezana z vodikovimi vezmi v gel. Žal se pojavja ne da točno, a preprosteje opisati.

2.) Zelo majhna količina superabsorbenta vpije ogromne količine tekočine. Primer: Medtem, ko 1 gr najboljših puhastr celuloze vpije 10 — 20 gramov tekočine, vpije 1gram superabsorbenta v odvisnosti od koncentracije vodne razstopine, izmerjeno po SCAH metodi, do 120 gramov vode. Zaradi velike vpojnosti superabsorbenta je potrebno za izdelavo enako kakovostnih izdelkov manjša količina vpojne snovi, zato so izdelki tanki, kar je posebej všeč potrošnicam.

3.) Pri uporabi superabsorbenta so stroški približno 1/5 nižji, kot pri uporabi čiste celuloze. Ker Tosama uvaža vso celulozo, bi z uporabo superabsorbenta, ki bi ga tudi morali uvažati ustvarili precejšen prihranek. Puhasta celuloza predstavlja polovico materialnih stroškov pri izdelavi plen in vložkov.

Slabe strani uporabe superabsorbenta pa so:

1. Odpor kupcev do kemikalij, čeprav so rezultati natančnih medicinskih raziskav pri novih superabsorbentih spodbudni. V manjših količinah in koncentracijah, kako se superabsorbent v higienske namene tudi uporablja — ta snov ni strupena pri morebitnem uživanju (skozi usta), ne povečuje občutljivosti kože, ne draži oči, je združljiva (kompatibilna) s kožo ni strupena za celice živega organizma, ne vpliva na genetske spremembe, ni strupena za ribe, ni strupena za bakterije in je biološko razgradljiva v kratkem času.

2. Superabsorbent zelo kvalitetne vrste od firme STOCKHAUSEN je na trgu v obliki suhih prašnatih zrn in s trgovskim imenom FAVOR SAB 922. Po kemični sestavi temelji na prečno vezanih akrilnih polimerih (sol prečno vezane poliakrilne kisline). Pri vezanju tekočine postane gel (to je žolci podobna snov). Zaradi neprijetne zdrizaste narave ta snov v čisti obliki ni primerna za izdelavo vložkov ali plen, zato mora biti pomešana med vlakna lesne celuloze.

3. Superabsorbenta ne moremo preprosto mešati z vpojno puhasto celulozo, saj bi pri rezanju jeder ta snov povzročila zelo hitro obrabno nožev in čeljusti. Torej te snovi tudi ne moremo neprekinjeno nanašati, ampak je za uporabo potrebna posebna naprava, ki v kratkih presledkih nanaša po določenem vzorcu kot prah drobna zrnca (granulat).

4. Nekatere vrste nekakovosti superabsorbentov pri vezanju urina sproščajo amoniakov vonj, kar odbija uporabnike, zato je treba izbrati le najboljše vrste superabsorbentov. Podobno kot pri topni puhasti celulozi so tudi pri superabsorbentih najvažnejše naslednje lastnosti: čas absorpcije (hitrost vpijanja), kapaciteta absorpcije (količina vpiete vode), transportna kapaciteta (prehajanje vode), za izbiro pri nakupu pa mora biti odločilna retencija po obremenitvi (oddajanje pri stiskanju).

SKLEP: Uporaba kvalitetnih superabsorbentov prinaša nove možnosti finančno stroškovne in kakovostne narave na področju izdelave enkratno uporabnih vložkov, plen in podobnih higienskih izdelkov.

Literatura: Testing Superabsorbents Dr. Türk W. ing. Werner G. Allgemeiner Vilesstoff 1982; Beseich Textil und Hygiene — Industrie Stockhausen junij, oktober 1985, 1986; Beseich textil und Hygiene — Industrie Technical service Report Stockhausen 1 st March 1985, februar 1986; prospekt SANTEX in FAVOR.

Revija VLIESSTOFF NOWOVEN INTERNATIONAL Marec 1987 št. 3 iz INDEX-a 1987 prinaša v članku Dr. J. Knacka in W. Beckerta iz Hanfspinneri steen Co GmbH najnovejši dosežek na področju superabsorbentov.

Izdelek imenovan Superabsorbentni kosmiči »Staf« je v nasprotju z dosedanjimi finimi zrni (granule) kosmičast, kar omogoča boljše vezanje s puhasto celulozo in tako preprečuje potovanje in pretresanje zrn po izdelku in s tem nezaheljeni stik s kožo.

To kaže na nadaljni razvoj in izboljšavo na področju tankih higienskih vpojnih izdelkov, še posebej primernih za odrasle osebe, ki trpe zaradi INKONTINENCE (uhajanja seča).

Razvojni tehnolog:
Dolenc Viljem ing

Obveščanje v Svilanitu

Komisija za informiranje pri OSS je organizirala obisk Svilanita v Kamniku, kjer naj bi se spoznali s sistemom obveščanja. Srečanja se je udeležilo tudi pol uredniškega odbora TOSAMA.

Tekstilec, to je glasilo DO Svilanit, je prijeto berljiv in zanimiv časopis. Izhaja na dva meseca in ima obliko revije z barvnimi platnicami.

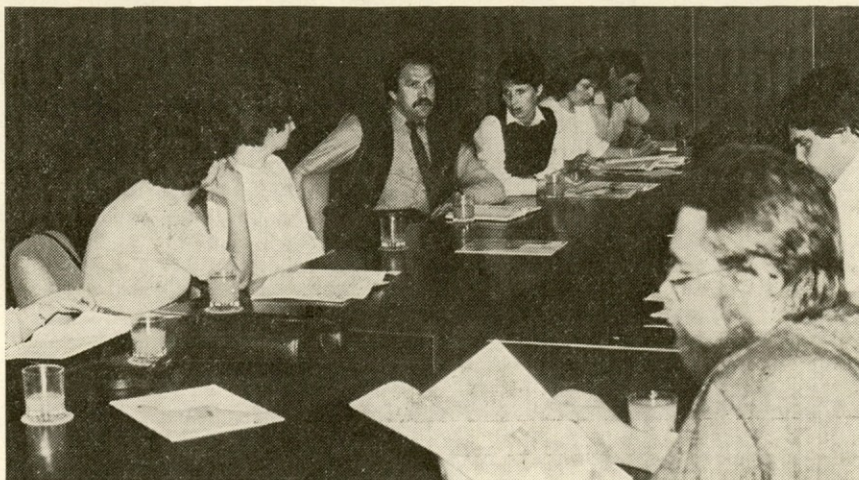
Uredniški odbor skrbi, da je vsebina pestra in marsikdaj tudi opozorijo na probleme, ki jih vidijo vsi, le s prstom nihče ne pokaže nanje. Lahko se pohvalijo s tem, da so na tak način že marsikoga »po pristih«.

Časopis diha s kolektivom. To občutiš od strani do strani. Seveda zahteva kvaliteta kvaliteto. Le-te pa brez

navdušenja in predanosti posameznikov ne bi bilo. Gonilna sila časopisa je Ivanka Skamen, ki je sicer socialna delavka. Delo pri glasilu ji je v užitek, to je opaziti takoj. Sama pravi, da jih je že marsikdaj dobila po glavi, a to je samo znak, da ima glasilo dober odmev. Važno je edino to, da je Tekstilec všeč tistim, ki jim je namenjen — in delavci kolektiva Svilanit ga imajo radi.

Poleg glasila pa izdajajo na 14 dni še Informatorja, ki vsebuje vse aktualne in najnovejše vesti. Informator je strokovne narave, sestavljajo pa ga v splošno kadrovskem sektorju.

Obisk v Svilanitu nam je dal novih idej, ki jih bomo — upamo — znali izkoristiti tudi v naši TOSAMI.

UPOKOJENCI NA IZLETU

18. junij je bil Novigrad tosamovski. Gostil je namreč dva avtobusa naših upokoencev. Kljub dolgi vožnji jim ni zmanjkalo dobre volje, o utrujenosti ni bilo niti sledu. Dan so iz-

koristili za počitek v senci ali na plaži, nekateri za kopanje, drugi spet so si zmočili le noge, vsepovsod pa en sam smeh. Proti večeru, tik pred odhodom, pa so celo zapeli in zaplesali.

Prvič na morju

Počitek po naporni vožnji

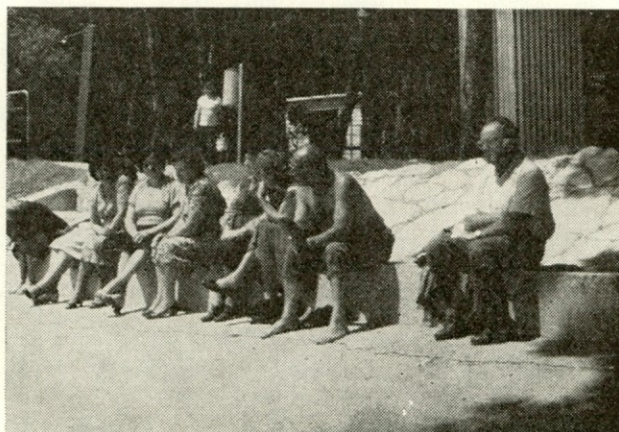
Za dobro voljo poskrbljeno

Najpogumnejši niso za vroče!

Bi šle v vodo ali ne?

Uh, kako je vroče!

POROČILO O GIBANJU OD V MESECU MAJU 1987

Poročilo o gibanju OD v DO TOSAMA za mesec maj 1987 vsebuje podatke po oddelkih, sektorjih, v TOZD in za celotno DO.

V podatkih so zajeti OD za polni delovni čas, podaljšani delovni čas in z normalnim doseganjem delovnih rezultatov.

Prav tako podatki vsebujejo osebne dohodke pripravnikov.

Podatke o povprečnem, najnižjem in najvišjem osebni dohodku pa povzemamo po metodologiji izdelave obrazca RAD-1.

Vodja službe za delitev po delu:
Albina KOSMAC

POROČILO O GIBANJU OD V DO TOSAMA ZA MESEC MAJ 1987

štev. poročila 5/87

Razredi v din	TOZD SANITETA										TOZD FILTRI	D S S S						DO TOSAMA
	PR	TO	AT	BE	MI	SK	OK	VL	VOD.	SKUPAJ		ERS	TRS	SKS	KS	VOD.	SKUPAJ	
← 150.000	2	4			13	13				32	2		1			1	35	
150.000-160.000	2	7	4		34	21	3			71	9						80	
160.000-170.000	3	4	4		35	26	17	1		90	15		1	1	4	6	111	
170.000-180.000	4	12	6		27	10	17			76	20		3	1	2	14	116	
180.000-190.000	2	5	11	1	13	8	12			52	15		1		7	15	90	
190.000-200.000	2	13	7		2	2	2	3		31	11		5	1	6	12	54	
200.000-210.000	4	2	4	2	2			3	1	18	5		1	4	4	9	32	
210.000-220.000	3	2	1	4	4			3	4	21	2		2	1	1	3	30	
220.000-230.000	1		1	3	4	2		1		12			2	9		1	24	
230.000-240.000	3		1	5				3		12			1	7	3	1	24	
240.000-250.000		1	2	5	2	1		1		12	1		6	1	3	10	23	
250.000-260.000	1		3		3	2	2			11	1		3	8	2	3	29	
260.000-270.000	1	3	3	1	1			2		11	2		4	8	2	4	31	
270.000-280.000			2		3				1	6	1		3	2	1	2	15	
280.000-290.000			1		1			1		3			2	6	2	3	17	
290.000-300.000			1	1		1	1		1	5	1		3	4	5	1	19	
300.000	3	1	1	3	2	3	2	5	3	23	3		8	17	8	18	80	
SKUPAJ →	31	54	52	25	146	89	59	24	6	486	88		30	79	35	86	236	

Najnižji OD	129.193	146.264	160.677	129.193
Najvišji OD	513.293	491.063	570.320	570.320
Povprečni OD	175.843	180.321	248.909	196.111

XX. Tekstiliada v kegljanju

Dne 24. 5. 1987 se je ekipa DO TOSAMA kot finalist regije Ljubljana — okolica udeležila finala republiške kegljaške tekstiliade v Celju.

Tekmovanje je potekalo na 10-steznem kegljišču »Golovec«. Po prihodu v Celje smo se pozdravili s tekmovalci DO-finalistov iz vseh regij Slovenije.

Snidenje je bilo prisrčno, saj so stkane med tekmovalci udeleženci teh vsakoletnih srečanj pristne prijateljske vezi in poznanstva. Letošnja tekstiliada je bila namreč že 20. jubilejna. Na obrazih tekmovalk in tekmovalcev je bilo pred pričetkom tekmovanja razbrati tudi nekaj treme, ki pa

je ob želji, da uspešno zastopajo DO hitro minila.

Začeli smo moški z borbenimi igrami. Po povprečni igri smo osvojili 5. mesto. Istočasno pa so ženske tekmovalce na sosednjih stezah 6 x 100 lučajev. Z glasnim bodrenjem smo jih spodbujali k čim boljšemu uspehu. Proti večeru pa je tudi moška ekipa začela boj z nasprotniki in keglji. Ob burnem navijanju sotekmovalcev so se naši moške odlično odrezali. Bolj se je tekmovanje bližalo kraju, bolj so nekateri računali koliko podrtih kegljev nas še loči od nasprotnih ekip. Ko se je večer že krepko prevesil v noč, je bilo tekmovanje končano. Z

XX TEKSTILIADA 1987	CENTROMERKUR	MITT	TOSAMA	TEKSTILINDUS	TEKSTINA	TT PREBOLD	NOVOTEKS	PIK	
									BORBENE IGRE
BORBENE IGRE	40	33	27	36	18	21	30	24	
Ekipa 6x200	40	30	33	36	18	24	27	21	
Dvojica Moški 2x200	78	43	43	44	9	23	15	10	
Posamežno 200	84	22	30	25	7	23	4	—	
Ekipa 6x100	36	40	27	30	33	21	24	18	
Dvojica Ženske 2x100	57	60	40	29	35	14	14	16	
Posamežno 100	61	41	36	14	29	—	—	—	
Mešani par 200+100	93	55	45	33	20	13	—	3	
Skupaj točk	489	327	281	250	169	139	114	92	
Mesto	I	II	III	4	5	6	7	8	

zavestjo, da smo dostojno zastopali našo DO smo se odpravili proti domu.

Rezultati naših tekmovalk in tekmovalcev na XX. republiški tekstiliadi:

Ženske posamezno:

	kegljev
8. Štrukelj Minka	401
10. Kunstelj Darinka	396
13. Kerč Joži	391
42. Hafner Mojca	340
58. Cerar Breda	296
60. Potočnik Mojca	284

Ženske pari:

	kegljev
4. Kerč Joži — Kunstelj Darinka	787
8. Štrukelj Minka - Hafner Mojca	741
24. Cerar Breda - Potočnik Mojca	580

Moški posamezno:

	kegljev
1. Štrukelj Zdravko	916
28. Požar Tone	794
30. Kerč Jože	792
39. Stare Janez	783
44. Kerč Miha	773
45. Hafner Marjan	771

Moški pari:

	kegljev
3. Štrukelj Zdravko — Hafner Marjan	1687
10. Stare Janez — Požar Tone	1577
16. Kerč Jože — Kerč Miha	1565

Mešani pari:

	kegljev
1. Štrukelj Zdravko — Štrukelj Minka	1317
12. Kerč Jože — Kerč Joži	1183
15. Stare Janez — Kunstelj Darinka	1178
34. Hafner Marjan — Hafner Mojca	1111
40. Požar Tone — Potočnik Mojca	1078
43. Kerč Miha — Cerar Breda	1069

Moški: 6 x 200

	kegljev
1. CENTROMERKUR	5022
2. TEKSTILINDUS	4839
3. TOSAMA	4829

Ženske: 6 x 100

	kegljev
1. MTT	2229
2. CENTROMERKUR	2264
3. TEKSTILNA	2168
5. TOSAMA	2107

Borbene igre:

	kegljev
1. CENTROMERKUR	882
2. TEKSTILINDUS	857
3. MTT	854

V skupnem točkovanju pa je bil naslednji vrstni red:

	kegljev
1. CENTROMERKUR	489
2. MTT	327
3. TOSAMA	281

Naj se ob tej priliki zahvalimo tekmovalkam in tekmovalcem za dosežene uspehe, za vložen trud na trenin-

gih in tekmovanjih in jim zaželimo še mnogo uspehov.

Naša ekipa v Celju

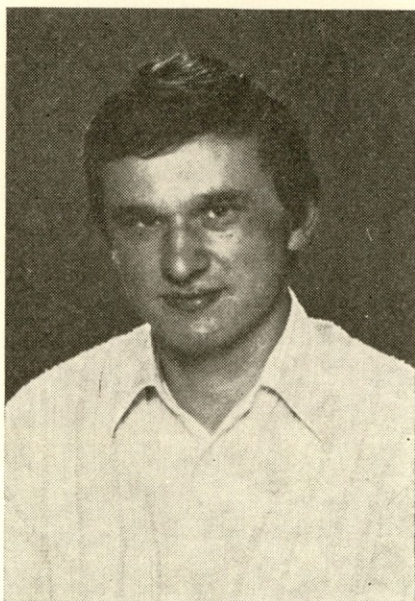
Vsi na kolo

14. junija je bilo občinsko sindikalno trimsko kolesarjenje. Start je bil v Mengšu, pot pa se je po slikoviti pokrajini odvijala do cilja v Predvoru. Lepo nedeljsko dopoldne je privabilo množico ljubiteljev kolesarjenja. Najhitrejši so pot, dolgo približno 50 km, prevozili v slabih 2 urah. Tosama je bila na akciji dobro zastopana, vendar le z močnejšim spolom. Kolesarke, kje ste bile?

Tole pa so naši fantje tik pred startom na zbirališču v Mengšu. Nestrpno že čakajo, da bodo zajahali svoje jeklene konjičke in se odpeljali na Gorenjsko.

V SPOMIN

SILVO RUSJAN

Hudo je, ko zveš, da si izgubil sodelavca, posebej še, če je le-ta bil na pragu življenja. Tako je zdaj za vedno odšel od nas Silvo Rusjan, 23-letni mehanik. Nedoumljivo je, da fant, poln življenja in mladosti ni več videl poti naprej.

Spominjam se ga še, ko je prvič prišel na delo. Kar v stari, a čisti delovni obleki je bil skromen, sramežljiv, pa vendar je skušal biti odločno pogumen v svojih odgovorih. Zaposlil se je v tkalnicah. Kasneje se je odločil, da bo šel v šolo, ki jo je tudi uspešno končal, s prav dobrim uspehom. Poklic mehanika je opravljal z velikim veseljem. V avgustu 1982 smo v Tosami objavili pogovor z njim kot takrat najmlajšim tosamovskim vajencem. Je mogoče, da je v petih letih izpuhtel ves njegov optimizem in življenjska moč? Silvo Rusjan je končal svojo pot. Njegovi najbližji sodelavci in vsi, ki smo ga poznali, pa se ga bomo vedno spominjali kot prijaznega in skromnega fanta.

Bil je dan. Bil je mesec november. Vreme je bilo čudovito, sončno, toplo, kot v ravni jeseni. Če bo še jutri tako se bom šel nekam razvedrit. V gore, seveda.

SAM

Vremenska napoved je bila razveseljiva, nahrbtnik kmalu pripravljen, načrt pretuhtan ponoči, prvi jutranji avtobus za Jezersko pa kar nekam prepozen. Ponoči se je ohladilo; jutranjo ljubljansko meglo bi lahko rezal z nožem. Obetal se je lep dan. V Kranju se je megla razkadila. Kamniške, predvsem Kočna in Grintavec, sta bila pred menoj kot na dlani. O oktobrskem snegu ni bilo ne duha ne sluha. Lepo vreme in toplo sonce zadnjih dni sta opravila svoje.

Ko sem na Jezerskem izstopil in si te prijazne vrhove ogledal s severne strani, sem se rahlo vznemiril. Bili so beli, kot da bi jih bila večša roka na tanko potresla s sladkorjem. Pa kaj! Imel sem dobro obutev in toplo obleko pa hrana v nahrbtniku, dovolj kondicije in zagnanosti, pa tudi snega od spodaj ni bilo videti. Ne bom spreminjal načrta. Travnik za Kazino je bil na debelo posut s slano, pofoček ob poti pa vkovan v led. Mlinček, ki ga je kdo ve kateri fantič morda včeraj postavil v potok je bil leden, pa se je kljub temu še veselo vrtel, kot da se z mano vred veseli novega dne.

Če so res kje nebesa in če so res tako lepa, kot pravijo, potem je bilo to jutro nebeško lepo. Vzel sem pot pod noge in se nasmehnil tablici na kateri je pisalo; Češka kočna eno uro in pol. Nasmehnil sem se zato, ker je nekdo, najbrž z juga pripisal: - ako trčiš. - Jutranja svežina je pomagala, da sem bil brez - trka - pri Češki koči še prej. Tik pod njo sem naletel na prvi sneg, prav na najbolj nerodnih mestih, ko je bilo treba čez gladke skale. Če bi bila kočna odprta, bi se morda še premislil, tako pa sem z dolgimi koraki odpodil mračne misli.

Bil sem še vedno v globoki senci. Grebeni visoko nad mano so žareli v soncu in v tem siju sem nekje nad sabo zagledal dve postavi, ki pa sta kmalu izginili na drugo sončno stran. Le koliko mi še manjka, da bi jima lahko sledil? In kje sta hodila pred menoj, tu ni bilo še nikogar, ki bi načel deviški sneg? Čedalje bolj sem se zavedal mračne samote, v katero sem zašel. Takoj za kočjo je bilo snega še več, a ker še ni bilo prave strmine, tudi težav ni bilo. Tu je najbrž vedno toliko snega sem pomislil saj tu smučajo tako rekoč sredi poletja. Kmalu so mi prišle prav tudi roke. Za vsak primer sem doma v nahrbtniku vrgel rokavice. Težava pa je bila druga. Kmalu nisem imel več kaj prijeti, kajti skale, žica in klini — vse je bilo pod snegom. Še dobro, da so markacije, čepele na

bolj navpičnih skalah, ki snega niso mogle obdržati in tako sem vsaj približno lahko ugotavljal pravo smer. Od stalnega brskanja pod snegom za žico, klini in oprimki, so se rokavice navlažile in čez čas zaradi mraza postale tako trde, da prijemi niso bili več zanesljivi. Romale so nazaj v nahrbtnik. Pomagal sem si z golimi rokami. Ko sem gledal po strmini navzgor, snega ni bilo videti, saj so povsod iz njega štrlele skale. Drugačen je bil pogled, vsepovsod ena sama belina.

Če bi tu zdrsnil... To se seveda ne sme zgoditi in se tudi ne bo, sem si zagotavljal. Na srečo je bil sneg puhast in ne preglobok, tako da sem s težkimi čevlji vedno našel varno stopinjo na skalah pod njim. Zabičal sem si, da ne smem biti nepreviden, da ne smem hiteti, ne se izpostavljam še večji nevarnosti. Ni važno, kdaj bom priplezal na sonce, da bom le priplezal. Na drugi strani bo preprosto pri spustu me lahko ujame tudi noč. Tako sem se počasi prikopal skozi sneg pod dolško škrbino, kjer se odcepi pot na Kočno. Prvotno sem nameraval obiskati tudi ta vrh. Toda po limoni s sladkorjem v kockah in po pogledu na uro sem se odločil samo za Grintovec. Še nekaj korakov — in zazdelo se mi je, kot da sem stopil iz noči v dan. V škrbini me je pozdravilo toplo sonce. Težav je konec, sem si dejal in si privoščil daljši počitek. Razveselil sem se tudi sledi v snegu, ki so prihajale nekje z južne strani. Pustila sta jih najbrž planinca, ki sem jih ugledal, ko sem bil pri Češki koči. Prepustil sem se sončnim žarkom, naenkrat pa sem začutil, da me nekdo opazuje. Sta bila to lastnika svežih sledi? Ogledal sem si bližnjo in daljno okolico — nič. To sem storil še enkrat, takrat natančneje — in sem zagledal gamsa. Mogočen kozel je stal nedaleč na sončni skali; nepremično me je opazoval. Ko je videl, da mu nočem nič slabega, je spet začel muliti šope suhe trave, ki so na južnem pobočju štrleli izpod snega. Šele ko sem vstal, da bi šel naprej, je spet postal previden in se spustil nižje pod skale.

Tudi počitek mi ni vrnil dovolj moči, občutka zanesljivosti. Neskončno počasi sem lezel po vseh štirih čez skale, saj zdaj tik pod vrhom nisem želel zagrešiti nobene napake. Kolena, roke in vse telo so se mi tresli, ko sem le prilezel na vrh Grintavca, sem poiskal udobno zavetje in se predal soncu, počitku.

Zdaj, ko je minila napetost, ko skrajna zbranost ni bila več potrebna, so popustile vse zavore v meni in toliko, da se nisem razjokal. Šele tu sem si priznal, v kakšno nepremišljeno pustolovščino sem se podal. Prej, v steni in snegu nisem upal storiti. Dolgo sem počival na vrhu, sam. Zdaj sem imel čas, da sem lahko občudoval lepoto dneva.

Doline so bile v megli, toda tu gori je bil zrak čist. Vse točke, po katerih se navadno orientiramo, so bile na dlani.

Užival sem v tem prelestnem popoldnevu dokler se nisem spočil. Sonce se je medtem že močno približalo obzorju. Na Kokrškem sedlu sem bil v slabi uri. Bilo je že pozno in nisem vedel, kako je z zadnjim avtobusom iz Kamniške Bistrice, zato sem se raje odločil za dolino Kokre. Tu je več prometa in bom že koga ustavil do Kranja.

Kmalu pod sedlom v Suhem dolu nad Taško kjer stezo objame gozd, mi je na suhem listju spodrsnilo in ni dosti manjkalo, da bi padel čez skale, kar se ne bi dobro končalo, saj je svet tudi zelo strm. Lepa reč, da bi se pobil na suhem listju, ko sem že srečno preстал vse nevarnosti v snegu in ledu.

Visoko nad mano so na vršičkih Kočne ugašali zadnji sončni žarki. Ta dan mi ta ni bila namenjena. Bo pa kdaj drugič. Mirno mimo Suhadolnika sem stopal že v gostem mraku, a po kolovozu do glavne ceste nisem več mogel zaiti. Prijazen Kranjčan me je pobral že v trdi temi, ko sem sedel na ograji mostu čez Kokro. Na avtobusu iz Kranja v Ljubljano sem že sladko spal.

Seveda sem postal resnejši in previdnejši; brez cepina in derez, najbrž pa tudi brez družbe že ne bi šel več na tako pot ob tem času. Sploh pa skoraj ni več priložnosti, da bi še sam zahajal v hribe. Kar zdi se mi, da so časi minili, ko sem hodil kar sam.

Drobni nasveti za ljubitelje cvetja

Za rast in obilno cvetje so važna gnojila. Dobijo se v tekočem stanju in z njimi zalivamo ali škropimo rastline. Pri vsakdanjem delu pa velikokrat zavržemo razne oblike gnojila, ki bi se koristno uporabile za rastline.

Ohlajena voda, v kateri smo kuhali jajca, pa tudi zelenjavo, prali meso, vsa ta voda je uporabna za zalivanje lončnic, ker na ta način dobijo rastline obilo mineralov.

Posušene jajčne lupine in posušene grahovi stroki so pomešani z zemljo zelo dobro gnojilo, ki ga uporabimo, ko presajamo lončnice.

Tik pred cvetenjem hortenzij ali margaret zasadimo v zemljo nekaj žebeljev, pa bodo cvetovi modrih ali vijoličastih tonov.

Praprot v cvetličnem lončku bo lepo uspevala če jo enkrat na mesec zalijemo s pivom.

Ogorke cigaret za 24 ur namočimo v vodo ter s to raztopino zalivamo lončnice. Odslej se jih bodo vsi škodljivci ogibali.

Svoje limone lahko vzgojimo tako, da pečke tri dni namakamo v kozarcu vode in jih nato vse skupaj vsadimo v cvetlični lonček. Po dobrem tednu dni sadike presadimo v poseben lonček.

Šopek, ki je narezan nekaj ur predgodaj, kot ga bomo izročili, bo svež in lep tudi tedaj, ko ga poklonimo, če bomo peclje cvetov zabodli v olupljen surov krompirjev gomolj. Enako storimo tudi, če rezano cvetje vzamemo s seboj na pot.

LEPO JE POSTATI MATI

Zaprta sem vhodna vrata za seboj. Nisem se hotela ozreti. Tam je bil dom, moja spalnica, duh po svežem perilu, vse domače in udobno. Pred mano je porodnišnica, tuji obrazi, duh po zdravilih. In porod.

Strah me je bilo. Nikoli mi nihče ni znal natančno povedati, kaj je porod. Nekatere prijateljice so mi pripovedovale, da je to nekaj strašnega, cel dan nevzdržnih bolečin in stokanja. Druge so zamahnile z roko in se nasmehnile. Porod? Nič posebnega. Če je to nekaj strašnega, zakaj imajo potem nekatere žene po več otrok? In nič posebnega tudi ne more biti. Teden dni pred porodom sem rekla svojemu zdravniku: »Ne vem kako bo šlo. Tako strah me je.« On pa mi je odgovoril: »Kaj bi radi vse življenje hodili okrog kot napihnjen balon?«

Ne, ne bi. Na koncu si spet želiš videti svoje noge ali si obleči hlače. In misel, da bi lahko zaspala na trebuhu, je tako čudovita.

V porodnišnici je potekalo vse normalno. Najprej popadki, vmes predrtje mehurja in nato spet popadki za popadki. Ves čas sem mislila na dihanje in proti koncu, ko sem mislila, da ne bom več zmogla, so mi položili mojega otroka na trebuh. S strahom sem ga pogledala. Bilo mi je nerodno, ker sem zajokala. Rada bi ga privila k sebi in mu zašepetala, kako zelo je dobrodošel.

Bilo je končano. Čudovit dogodek, poln strahu. Mislim, da je najhujše pri porodu to, da ne veš, kaj se bo zgodilo. Toda to ni neznosno. Rada bi vse to še enkrat doživela, kljub temu, da sem rojena strahopetka.

DJ

KAJ JE V POŽIRKU?

Alkohol je največji sovražnik za človeka, ki pazi na svojo telesno težo, ker dodaja dodatne centimetre v pasu hitreje kakor hrana. Oglejmo si, kaj pomenijo navedene pijače v primerjavi s hrano. Kalorije veljajo glede na količino v kozarcu ali kupici.

Viski. Kozarček — 120 kalorij.

To je nako kot 40 skodelic nesladkane kave ali 8 kosov krekerjev ali dva srednje velika piškota ali 4 paradizniki ali 4 krožniki čiste juhe.

Vino. Kozarec vina — 100 kalorij.

Ima enako vrednost kakor 4 kozarci graha ali 6 čajnih žlic sladkorja ali 2 glavici zelene ali dve rezini gnjati ali povprečen obrok testenin.

Sherry. Kozarec sherrya — 75 kalorij.

To je enako 7 srednje velikim kumaram ali 3 in pol poprikam ali enem jajcu na oko ali 4 skodelicam slezovega čaja.

Pivo. 250 g 120 kalorij

Toje enakovredno hrenovki ali obroku morskih rakov ali 60 gramom pečenih govejih jeter ali dvema oranžama ali 45 g sira.

Koktalj. Kozarec za koktalj — 150 kalorij.

Ima toliko kalorij kakor pol kilograma težak jastog ali 6 korenčkov ali 3 velike žlice smetane ali 3 kozarci paradiznikovega soka.

Brinovec. Kozarček — 115 kalorij.

Velja toliko kot 2 čaši rdečih jagod ali 4 in pol čaše špinače ali 2 glavici solate ali pa grenivka ali kos kolača.

Žganje. Kozarček za žganje — 80 kalorij.

Ima toliko kalorij kakor 3 in pol kozarca gob ali kozarec graha ali 30 gramov sladkorčkov ali 2 breskvi ali 2 veliki žlici čokoladne omake.

Tekstilni tehniški izrazi

astrahan — dragoceno kodrasto krzno astrahanskih jagnjet

buret — odpadek naravne svile

cottonova — nemečkljiva bombažna tkanina

destilacija — postopek, s katerim čistimo tekočino, spreminjamo koncentracijo razstopin

evidenca — preglednost, razvidnost dela

fazona — dati obliko, lice čemu

gož — usnjena vez, ki spaja dele raznega orodja

jutovina — tkanina iz indijske kopolje za vreče ali jadra

komplet — celota

sterilizacija — postopek, kjer se zamorijo vse klice

ZAHVALE

Ob smrti našega dragega očeta STANKA GRČARJA, se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem in sodelavkam za izraze sožalja, denarno pomoč, cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Zahvaljujemo se tudi sindikalni organizaciji za denarno pomoč.

Marija Svetlin, Stanko
in Marko Grčar

Ob smrti najinega očeta Stanislava Šorna se iskreno zahvaljujeva sodelavkam in sodelavcem sanitetne konfeksije in mikalnice za podarjeno cvetje, spremstvo na njegovi zadnji poti in denarno pomoč. Obenem se zahvaljujeva tudi sindikalni organizaciji za izkazano pozornost.

Vsem še enkrat lepa hvala.

Jelka Šorn
Martina Hribar

Sodelavkam se prav lepo zahvaljujem za obisk v času moje bolezni, sindikalni organizaciji pa za denarno pomoč.

Murič Ivo

Ob smrti najine mame MARIJE SLAPAR se iskreno zahvaljujeva sodelavkam in sodelavcem iz skladišča gotovih izdelkov, konfeksije I., komercialni in belilnici za podarjeno cvetje, finančno pomoč in izraženo sožalje. Iskrena hvala tudi OOS in oktetu TOSAMA za lepo zapete žalostinke.

Lepa hvala vsem tistim, ki ste jo pospremili na njeno zadnjo pot.

Marjan Slapar
Stanka Razpotnik

Ob nenadni izgubi našega sina, brata se zahvaljujemo DO Tosami za izrečeno sožalje, denarno pomoč in darovano cvetje.

Še posebno pa njegovim najbližjim sodelavcem za tolažilne besede in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Rusijan Marija,
oče in brat.

Ob izgubi mojega dragega Jožeta Korošca se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam iz oddelka mikalnice in sindikalni organizaciji za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in denarno pomoč. Iskrena hvala tudi vsem, ki ste se od njega poslovili in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Jože Korošec

Sindikalni organizaciji TOSAME se iskreno zahvaljujem za izkazano pozornost, obisk na domu, denarno pomoč in šopek v času moje bolezni.

Vse sodelavke in sodelavce iz ekspedita pa prisrčno pozdravljam!

Ivan Vidovič

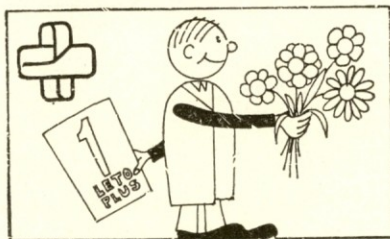
Ob boleči izgubi dragega očeta Jožeta Korošec iz Obrš se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem sanitetne konfeksije za izraženo sožalje in darovano cvetje ter denarno pomoč.

Iskrena hvala tudi sindikatu za denarno pomoč.

hčerka Olga Burja

OSEBNE VESTI

Rojstni dan v mesecu juliju 1987 praznujejo:

TOZD SANITETA Pripravljalnica

Lončar Majda, Peterka Ana, Perkovič Marija, Sršen Janja,

Sanitetna konfeksija

Burja Olga, Hrovat Helena, Klakočar Marija, Marenk Vida, Mezek Alojzija, Sušnik Ivanka, Trdina Marija,

Mikalnica

Dimič Ana, Dragar Vinko, Frankovič Zdenka, Gerlica Ana, Glušič Ana, Jarkovič Dragica, Jere Olga, Kordež Draga, Korošec Olga, Kramar Lojze, Morela Stanko, Nemeč Julijana, Prašnikar Anica, Rode Marinka, Rokavec Marija, Slapar Nevenka, Šivavec Ivanka, Vidovič Marija, Zajc Branislav, Rahne Marta, Klander Franc, Janjoš Tanja,

Otroška konfeksija

Burja Magdalena, Kočar Soka, Maček Cilka, Pavlič Dragica, Pirnat Marija, Podbevšek Ani,

Tkalnica ovojev

Barlič Ana, Cipan Vesna, Kočar Ljudmila, Kovič Marjeta, Križman Brigita, Novak Ani, Pirnat Vincenc, Rokavec Metka, Stegnar Alenčica, Zalokar Ana, Resnik Ani, Sankovič Robert,

Belilnica

Okorn Peter,

Vlaknovinski oddelek

Rihtar Brane,

Tkalnica širokih tkanin

Črv Ivanka, Erklavec Marija, Kosmač Brane, Kremič Uroš,

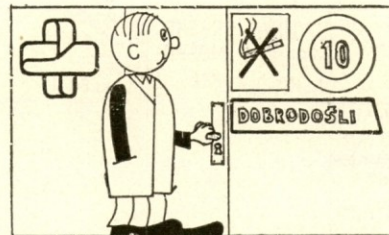
TOZD FILTKI

Hribar Ani, Kveder Milena, Prašnikar Marija, Rožič Ani, Urankar Almira, Smolja Andreja, Lukanc Brigita,

Skupne službe — DSSS

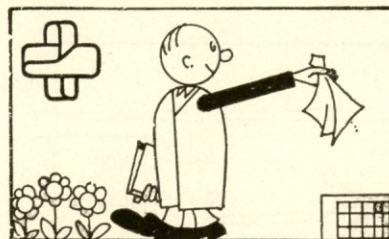
Borštnar Dušan, Cedilnik Ani, Djafič Edhem, Jenič Viktor, Kuzmanovski Vasile, Kocjančič Tomaž, Kos Ivan, Kvas Ani, Pejčič Dragiša, Prstec Darinka, Peterka Marjan, Razboršek Marija, Viderger Franc, Joger Peter, Bernot Irena, Drobne Marjan, Juteršek Bogdan, Kovač Marjan, Korant Jakob, Merlin Danica, Narobe Vera, Nahtigal Marija, Repac Marjana, Resnik Olga, Smrekar Anton, Vidergar Marjan, Poznič Edvard.

PRISLI V DELOVNO ORGANIZACIJO:

Šarc Irena — ERS
Ogorevc Karolina — ERS
Pavlič Marija — ERS
Juteršek Marko — vlak. odd.
Budnar Janja — TRS
Škrjanc Stanislava — TRS

ODŠLI IZ DELOVNE ORGANIZACIJE:

Grkman Vida — upokojena
Rusjan Silvo — umrl
Resnik Franc — JLA
Prelesnik Janez — JLA
Osolin Božo — JLA
Nahtigal Marija — upokojena.

